

OGŁOSZENIE O KONKURSIE

Rzecznik Praw Obywatelskich wraz z Komisją Ekspertów ds. Osób Starszych zaprasza do udziału w konkursie „**Złota Księga Dobrych Praktyk na rzecz zapobiegania przedwczesnej dezaktywizacji zawodowej.**”

Celem konkursu jest zebranie i upowszechnienie przedsięwzięć, które **sprzyjają dłuższej aktywności zawodowej w cyklu życia człowieka**, tj. uwzględniają zmieniające się z wiekiem potrzeby i możliwości pracowników, służą wzmocnieniu motywacji, kompetencji i zdolności do pracy w każdym etapie kariery zawodowej. W szczególności zależy nam na promowaniu tych działań, które zapobiegają marnotrawstwu zasobów i specyficznych właściwości pokolenia przedwcześnie odchodzącego z rynku pracy.

Oczekujemy, że będą to przedsięwzięcia, które odzwierciedlają idee zawarte w pojęciu *zarządzanie wiekiem/różnorodnością pokoleniową* (działania podejmowane w celu optymalnego wykorzystania potencjału tkwiącego w zróżnicowaniu zasobów ludzkich), oraz w pojęciu *przygotowanie do pomyślnego starzenia się i długowieczności* (działania dotyczące edukacji całościowej, poradnictwa całościowego do kierowania własnym rozwojem oraz profilaktyki zdrowia fizycznego i psychicznego).

Oczekujemy również, że będą to przedsięwzięcia:

- o charakterze proaktywnym, traktującym potencjał pokoleń i jego zróżnicowanie, jako cenną wartość i czynnik rozwojowy; a nie tylko przedsięwzięcia o charakterze reaktywnym – ograniczające się do przeciwdziałania stygmatyzacji, stereotypom czy dyskryminacji wiekowej;
- łączące wysiłek pracodawców (dla osiągnięcia korzyści z różnorodności) ze staraniami podejmowanymi przez samych pracowników dla formowania satysfakcjonującej ich biografii zawodowej.

Zaproszenie do konkursu kierujemy do **jednostek samorządu terytorialnego** – zakładając, że zgłaszane praktyki będą odnosiły się zarówno do osób zatrudnionych w urzędach gmin i miast, w starostwach i w urzędach marszałkowskich, jak i w podległych im samorządowych jednostkach organizacyjnych.

Nagrodą dla wyróżnionych przedsięwzięć, będzie umieszczenie ich opisu w prowadzonej pod patronatem Rzecznika Praw Obywatelskich „Złotej Księdze Dobrych Praktyk” i możliwość upowszechniania w ten sposób własnych osiągnięć.

Zgłoszone inicjatywy i przedsięwzięcia zostaną poddane ocenie ekspertów Komisji ds. Osób Starszych przy Rzeczniku Praw Obywatelskich. Eksperci przeprowadzą ocenę zgłoszeń zawierających kompletne informacje wymienione w „**Formularzu zgłoszenia dobrej praktyki**” - na podstawie kryteriów ogólnych i szczegółowych przedstawionych poniżej.

Kryteria ogólne oceny dobrych praktyk.

Ocenie poddane zostaną tylko przedsięwzięcia już wdrożone, z dokonaną oceną osiągniętych efektów, które posiadają następujące cechy:

- metodyczność: były zaplanowane (na podstawie zdiagnozowanych potrzeb) z uwzględnieniem celu, metod i form działania, oczekiwanych rezultatów, potrzebnych nakładów i środków organizacyjnych;
- replikowalność: mogą być zastosowane w innym miejscu;
- adaptowalność i elastyczność: są podatne na modyfikacje bez utraty jakości;
- zgodność z prawem i etyczność podejmowanych działań;
- dostępność: brak dyskryminujących barier selekcyjnych;
- przejrzystość: działania mają charakter jawny;
- trwałość rozwiązań: możliwa jest ich kontynuacja, nie są inicjatywą o jednorazowym albo eksperymentalnym charakterze;
- ewentualne wartości dodane: kompleksowość lub innowacyjność.

Kryteria specyficzne odnoszą się do dziedzin, w których dana instytucja realizuje dobre praktyki sprzyjające dłuższej aktywności zawodowej w cyklu życia pracowników przez podtrzymywanie ich motywacji do pracy, kompetencji oraz zdrowia i kondycji psychicznej.

Dziedzina działań	Kryteria specyficzne	Komentarz
Rekrutacja nowych pracowników i ich adaptacja	<ul style="list-style-type: none"> – jawność – brak przejawów stygmatyzacji, wykluczania i faworyzowania 	<ul style="list-style-type: none"> – przejrzyste procedury i dostępne dla wszystkich kanały informacji o wakatach – treści ogłoszeń o pracę bez określeń, które mogą być uznane przez część kandydatów za wykluczające/dyskryminujące (np. dynamiczny, energiczny, praca w młodym zespole) – równe wymagania i traktowanie kandydatów o tych samych kwalifikacjach bez względu na ich wiek

<p>Przygotowanie kadry kierowniczej (motywowanie i budowanie jej wiedzy) do zarządzania wiekiem</p>	<ul style="list-style-type: none"> – celowość – profesjonalizm 	<ul style="list-style-type: none"> – podejmowanie współpracy z instytucjami, które edukują i/lub wspierają pracodawców w konceptualizacji i wdrażaniu strategii zarządzania wiekiem
<p>Doskonalenie i rozwój zawodowy pracowników. Programy tworzenia ścieżek kariery w odniesieniu do cyklu życia pracownika</p>	<ul style="list-style-type: none"> – dostępność – indywidualizacja – profesjonalizm – równość w różnorodności 	<ul style="list-style-type: none"> – przejrzyste i niedyskryminujące kryteria dostępu w systemie szkoleń – metody i narzędzia kształcenia dostosowane do cech odbiorców, ale bez ich stygmatyzacji (wykorzystanie fachowej wiedzy o uwarunkowaniach i specyfice edukacji całościowej) – zindywidualizowane programy rozwoju zawodowego (ścieżek karier) z uwzględnieniem profesjonalnego doradztwa biograficznego – wsparcie dla indywidualnego wysiłku podejmowanego przez pracowników na rzecz różnych form edukacji całościowej
<p>Dostosowanie czasu i warunków pracy do zmieniających się z wiekiem potrzeb i możliwości pracowników, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uelastycznianie czasu pracy – modyfikacja zakresu obowiązków – przesunięcia pomiędzy stanowiskami lub rodzajami pracy – dostosowanie stanowiska pracy – przekwalifikowanie – wsparcie w poszukiwaniu nowego zatrudnienia (outplacement) 	<ul style="list-style-type: none"> – indywidualizacja działań dostosowawczych i ich dobrowolność (zgoda pracownika) – brak poczucia marginalizacji – profesjonalizm w działaniach dostosowawczych 	<ul style="list-style-type: none"> – działania uzgadniane z pracownikiem – nowe warunki nie mogą być odbierane przez pracownika i innych pracowników jako dyskredytujące, poniżające czy demotywujące, (np. jako „przechowalnia” do emerytury) – wykorzystanie wiedzy z zakresu ergonomii w dostosowaniu stanowisk pracy do zmian związanych z wiekiem – współpraca z instytucjami rynku pracy
<p>Równowaga praca – życie. Programy</p>	<ul style="list-style-type: none"> – elastyczność – dostępność 	<ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie indywidualnych różnic sytuacji pracowników przy

<p>umożliwiający pracownikom łączenie pracy zawodowej z życiem osobistym (w tym, z obowiązkami opiekuńczymi wobec członków rodziny), uwzględniające zmiany zachodzące wraz z wiekiem w strukturze tego rodzaju potrzeb i ich natężeniu:</p> <ul style="list-style-type: none"> – elastyczna organizacja i wymiar czasu pracy – możliwość indywidualnego zarządzania czasem i harmonogramem pracy – praca zadaniowa – praca zdalna 	<ul style="list-style-type: none"> – adekwatność (indywidualizacja) – trwałość, pewność ułatwień 	<p>ustalaniu rodzaju i zakresu wsparcia (w procedurze dialogu)</p> <ul style="list-style-type: none"> – gwarancja, że ułatwienia nie zostaną cofnięte/ zmienione bez uzgodnień
<p>Indywidualne programy stopniowego wygaszania kariery (np. uelastycznianie czasu pracy i form pracy, możliwość łączenia zatrudnienia z emeryturą w różnych formach umowy o pracę)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – brak znamion marginalizacji – dobrowolność (zgoda pracownika na udział w programie) 	<p>brak takich rozwiązań, które w istocie wywierają raczej presję na zaprzestanie pracy i przejście na emeryturę lub do niej zachęcają</p>
<p>Optymalizacja wykorzystania potencjału i specyficznych właściwości pokoleń, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – identyfikacja i wykorzystanie kompetencji specyficznych dla różnych pokoleń – organizowanie międzypokoleniowej wymiany wiedzy i doświadczenia w ramach <i>mentoringu</i>, <i>intermentoringu</i>, 	<ul style="list-style-type: none"> – szacunek dla różnic pokoleniowych jako cennej wartości (aktywów instytucji) – partnerstwo – integracja 	<ul style="list-style-type: none"> – celowo budowana wiedza pracowników i kadry kierowniczej o możliwościach i korzyściach współpracy pokoleniowej – aranżacja przestrzeni w miejscu pracy bez rozwiązań sprzyjających dystansowi pokoleniowemu – dbałość o niedyskryminujący/równościowy język w relacjach pomiędzy pracownikami/kadrami w różnym wieku

<p><i>coachingu, zespołów zadaniowych</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – działania ukierunkowane na kształtowanie kultury organizacyjnej w sferze języka, tj. działania budujące świadomość kadry kierowniczej i pracowników o znaczeniu języka dla niedyskryminującej komunikacji i dla integrowania zespołów. 		
<p>Działania na rzecz utrzymania dobrej kondycji fizycznej i zdrowia pracowników, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – świadczenia pozapłacowe (programy profilaktyki i promowania zdrowego stylu życia, pakiety medyczne, programy rozwoju aktywności fizycznej) – rozwiązania służące pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania programów zdrowotnych dla pracowników – ergonomiczna analiza stanowisk i ich modyfikacja 	<ul style="list-style-type: none"> – dostępność – adekwatność – profesjonalizm 	<ul style="list-style-type: none"> – uwzględnienie zmieniających się potrzeb zdrowotnych pracowników w pełnym cyklu ich życia – projektowanie działań na podstawie diagnozy potrzeb i ich struktury – współdziałanie z profesjonalnymi instytucjami w diagnozowaniu potrzeb, projektowaniu działań
<p>Działania ukierunkowane na wsparcie zdrowia psychicznego pracowników, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> – programy upowszechniania wiedzy o problemach zdrowia psychicznego, kierowane do kadry 	<ul style="list-style-type: none"> – dostępność – etyczność – profesjonalizm 	<ul style="list-style-type: none"> – poszanowanie prywatności i anonimowości – współdziałanie z profesjonalnymi instytucjami w diagnozowaniu potrzeb i projektowaniu działań

<p>kierowniczej i samych pracowników</p> <ul style="list-style-type: none"> – przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu – upowszechnianie wiedzy o <i>mobbingu</i> i przeciwdziałanie zjawisku – zapewnianie pracownikom dostępu do fachowego wsparcia psychologicznego w nabywaniu umiejętności radzenia sobie ze stresem w pracy oraz w sytuacji kryzysu psychicznego		
--	--	--

Elementy opisu zgłaszanej praktyki:

- nazwa i podstawowe informacje o instytucji. Dane do kontaktu z organizatorami przedsięwzięcia opisanego jako dobra praktyka;
- nazwa przedsięwzięcia, jego cel i motywy i czas realizacji;
- uczestnicy (beneficjenci, jednostki organizacyjne instytucji, partnerzy zewnętrzni);
- opis działania (istota, metody i formy działania, zastosowane narzędzia);
- uzyskane rezultaty (zmiany w postawach i zachowaniu pracowników, korzyści dla instytucji);
- nakłady (koszty finansowe, potrzebne kadry, przestrzeń i środki organizacyjne);
- samoocena (mocne strony działania/zalety; trudności i ograniczenia – również te potencjalne; niezbędne warunki brzegowe dotyczące zasobów i kompetencji realizatorów);
- ewentualna ocena zewnętrzna ze wskazaniem oceniającego (opinie ekspertów zewnętrznych i instytucji współpracujących).

Sposób wyłaniania dobrych praktyk

Ocena dokonana zostanie przez zespół powołany ds. Złotej Księgi na podstawie:

- formularza zgłoszeniowego;
- dodatkowej dokumentacji przekazanej przez instytucję zgłaszającą (uznanej przez nią za ważne uzupełnienie);
- materiałów i informacji o charakterze weryfikacyjnym.